

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... Δραχμάς 7.50
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... Φρ. Χρ. 8

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘΜΟΣ 83

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10

Διὰ πᾶσαν αἰτήσιν :

“ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ” ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Φεβρουαρίου 1908

Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.

Ἐπόπται τῆς ἔλης καὶ ὑπεύθυνος

ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Π. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ — Α. ΜΠΟΥΚΡΑΣ
Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις

ΔΙΑΤΙ ΣΠΟΥΔΑΖΟΜΕΝ

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ;

(Μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Λειψία Πανεπιστημίου
Ροδόλφου Sohm.)

[Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ τεύχους τῆς 1 Ἰανουαρίου 1908 τῆς ἐν Βερολίῳ «Ἐφημερίδος τῶν Νομικῶν» ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις δικηγόρου κ. Πέτρου Θεβαίου.]

Ἡ πρώτη ἐντύπωση ἦτις κατέλαβε πάντας εὐθὺς ὡς διὰ τῶν Ἀστυκῶν Κωδίκων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν μετεπίπετο τὸ Ρωμ. δίκαιον, ἐντύπωση ἦτις ἐξακολουθεῖ κατέχουσα τοὺς ἀπειροτέρους ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου ὡς τοιαύτη, ὑπῆρξε καὶ εἶνε ὅτι ἀπὸ πολλοῦ τὸ Ἀστυκὸν δίκαιον τῶν Ρωμαίων κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ ἐν τῷ Πανθέῳ τῶν μεγάλων νεκρῶν καὶ ὅτι ἡ μελέτη τούτου κατέληξε καὶ θὰ καταλήξῃ ἀσφαλῶς τῶν μελετώντων τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς νομικῆς ἐπιστήμης.

Τὴν γνώμην ταύτην, ἥτις πλείοτερον εἶνε διαδεδομένη ἐν Γερμανίᾳ ἕνεκα τῆς ἰσχύος ἐν αὐτῇ τοῦ Ἀστυκοῦ τῆς κώδικος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900, ἀναλαμβάνει νὰ καταδείξῃ ἐκ βάθρων σφαλόμενης ὁ ἐμπνευσμένος μελετητῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, ὁ συγγραφεὺς τοῦ καὶ παρ' ἡμῖν γνωστοτάτου κλασικοῦ ἔργου τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Ρωμ. Δικαίου, καθηγητῆς δὲ τοῦ ἐν Λειψία Πανεπιστημίου, Ροδόλφος Sohm. Τὴν μελέτην ταύτην ἐθεωρήσαμεν ἐνδιαφέρουσαν ἡμᾶς ἰδίως οἵτινες διεπόμεθα εἰσεῖτι ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν Ρωμαίων, ὅπερ, ὅσον μέγα καὶ ἂν θεωρηθῆ, ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι χρήζει, τοῦλάχιστον ἀνακαθάρσεως.

*

Διατὶ ἀκόμη καὶ σήμερον σπουδάζομεν τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον;

Γενικὴ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι κρατεῖ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμη μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν μας, ὣν τὸ ἐνδιαφέρον ἀπορροφᾷ καθ' ὅλοκληρίαν ὁ νέος Ἀστυκὸς Κώδικς καὶ οἵτινες ἀδιάφοροι ἀντιπαρέρονται πρὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου. Εἰς τὰ βλέμματα αὐτῶν τὸ δίκαιον τοῦτο παρίσταται ὡς τι ἀπρηχαιωμένον, ἀψυχον, ἄνευ πρακτικῆς ἀξίας. Ἐξετέλεσε τὸν προορισμὸν του. Καίριος νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἡσυχούς!

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκέπτεται καὶ μέγα μέρος τῶν καλουμένων νὰ ἐφαρμόζωσι τὸ δίκαιον δικηγόρων καὶ δικαστῶν. Ἐφ' ὅσον ὁ ἐν ἰσχύϊ ἤδη Ἀστυκὸς Κώδικς τῆς Γερμανίας εὐρίσκειτο ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐπεξεργασίας, στενὸς δὲ μόνον κύκλος ἐπιστημόνων εἶχε σαφῆ πῶς γινώσκον τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ, γενικὴ περὶ τούτου ἐκράτει δυσπιστία. Ἡ κριτικὴ ἦν ἡ ἐπιστήμη μετῆλθε κατ' αὐτοῦ, ἰδίως καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνεκοινώθη τὸ πρῶτον σχέδιον νόμου, ἐκρησιμοποιήθη πρὸς μέρφωσιν κοινῆς κατ' αὐτοῦ γνώμης, ἀντίχει δὲ ὁ ἡμερησίος τύπος καὶ ἀλλεπάλληλα ἐπῆρχοντο τὰ σκώμματα κατὰ τοῦ νομοθετήματος ἐκείνου ἕπερ μετ' ὀλίγον θὰ ἐλάμβανε τὸ χρίσμα τοῦ νόμου. Ἡ ἐποχὴ ὅμως ἐκείνη ἔληξεν ἄφ' ἧς στιγμῆς τὸ νομοσχέδιον ἐκείνου κατὰ τὸ 1896 κατέστη νόμος τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης κολοσσαία πανταχόθεν ἤρξατο πρὸς σπουδὴν καὶ ἀνάγνωσιν τοῦ νομοθετήματος ἐκείνου ἐργασία. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγένετο γνωστὸν, ἐνέπνευσε ἐμπιστοσύνην, κατενοήθη. Ἐπίκουρος εἰς τὴν τοιαύτην ἐργασίαν προήλθε καὶ ἡ πρακτικὴ τῶν

δικαστηρίων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900. Διὰ πρῶτην φοράν ὁ χειριζόμενος ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὸ δίκαιον Γερμανὸς δικηγόρος καὶ δικαστῆς ἔχει πρὸ αὐτοῦ νόμον χάριν τοῦ ὁποῦ ὀλοκληρῶς ἡ Γερμανικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ νομολογία συνεργάζονται, ἀπὸ τὰ ἄρθρα δὲ τούτου ἤρξατο ἐκπορευομένη λάμψις καὶ ζωή. Κατ' ἀρχὴν τὸ ἔργον ἱκανοποίησε τὰς προσδοκίας. Τὴν δοκιμασίαν τῆς ἐφαρμογῆς τὴν ὑπέστη ἤδη. Μετ' ἀπροσδοκίῃ του ταχύτητος ἐπέδειξε τὴν ζωτικότητά του καὶ κατέκτησε τὴν ἀγάπην τῶν ἀναλαβόντων νὰ τὸ ἐξυπηρετήσουν. Τὴν σήμερον ὁ Ἀστυκὸς Κώδικς ἐγένετο δημοτικὸς. Ἡ πνευματικὴ συνθήκη μεταξὺ τούτου καὶ τῶν νομικῶν συναμολογήθη ἤδη. Εἰς ἀπάσας τὰς γενικάς του γραμμάς τὸ νέον δίκαιον ἀνεγνωρίσθη ὡς ἱκανὸν νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας. Δὲν εἶνε θαῦμα ἐπομένως ὅτι ὁ παλαιὸς πρὸς τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον ἔρωξ ἤρξατο ψυχραίνόμενος. Ἡ λάμψις τοῦ Corpus Juris ὠχρία πρὸ τοῦ φωτὸς τοῦ νέου ἀστέρου.

Ἀκριβῶς ἕνεκα τούτου ἀπαραίτητον νὰ δοθῇ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα: Διατὶ σπουδάζομεν ἀκόμη τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον;

Ἡ ἀφθίτος τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου σημασία ἐγκείται εἰς δύο τινά. Ἀφ' ἑνὸς μὲν κατέστη, χάρις εἰς τὴν διατύπωσίν του, μέσον μορφώσεως τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποβαίνει ἀπαραίτητον πρὸς κατανόησιν τοῦ νεωτέρου ἡμῶν δικαίου. Ἀμφότερα ταῦτα τὰ πλεονεκτήματά του ὑφίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξαίρωνται.

Τὴν δύναμιν τοῦ διαμορφῶναι καὶ ἀναπτύσσοναι διὰ τῆς διατυπώσεώς του τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν κατέχει τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον διὰ τῆς λεπτῆς ἐπεξεργασίας μεγάλων ἀντιθέσεων καὶ τῆς ἀπλότητος τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ ἐνοιῶν.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου κατέχεται ὑπὸ τῆς καθαρᾶς ταύτης ἀντιθέσεως, πρὸ πάντος δὲ ὑπὸ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ jus civile πρὸς τὸ jus honorarium.

Τὸ jus honorarium δρᾷ διὰ τῆς actio καὶ τῆς exceptio, συγχρόνως ὅμως δὲν φαίνεται ἔχον τὴν δύναμιν νὰ καταπνίξῃ καὶ τὸ jus civile. Τοιοῦτοτρόπως ποικίλη καὶ πλουσία ἀναπτύσσεται ἐναλλαγῇ μεταξὺ τοῦ δικαίου ἕπερ νόμῳ εἶνε ἀμετάβλητον, τοιοῦτο δὲ τὸ jus civile, καὶ τοῦ δικαίου ἕπερ εὐχερέστατα καὶ ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ παρόντος μεσαβάλλεται. Τὴν δύναμιν τοῦ καθορίζει ἐκάστοτε ἐπὶ δεδομένης περιπτώσεως κατὰ πόσον ὀφείλει νὰ ἰσχύσῃ ἢ νὰ υποχωρήσῃ τὸ jus civile, κατέχει ὁ Πραίτωρ. Ἐν τῇ ἐργασίᾳ του ταύτην καθοδηγεῖται θαυμασίως ὑπὸ τῆς ὀλονὲν προαγομένης νομικῆς ἐπιστήμης, μικρὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἡ τελικὴ νίκη παρέχεται εἰς τὸ δίκαιον τῶν νομικῶν, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶνε ἡ διάπλασις ἐνιαίου συστήματος δικαίου ἕπερ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ μετὰ ταῦτα δικαίου τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τὸ ὅσπον κατὰ

πιν διαμορφῶναι εἰς τὸ Corpus Juris. Μετὰ ἐξέλιξιν χιλίων ἐτῶν ἡ ἱστορία τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου σημειοῖ τὸν σταθμὸν τῆς διὰ τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς τοιαύτης τοῦ jus civile πρὸς τὸ jus honorarium ἀντιθέσεως, ἥτις ἐπέρχεται ἀρμονικώτατα.

Οὐδὲν ἄλλο δύναται τις νὰ εἴπῃ εἶνε συντελεστικώτερον πρὸς διαμόρφωσιν νομικοῦ πνεύματος ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν ἐπὶ τῆς τοιαύτης τῶν δύο τούτων δικαίων ἀντιθέσεως.

Διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ἀντιθέσεως ταύτης καὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπῆλθεν ἡ λύσις, διαπαιδαγωγεῖται συγχρόνως τὸς ἡ δύναμις πρὸς τὸ θεωρητικῶς σκέπτεσθαι ὅσον καὶ τὸ βλέμμα πρὸς τὸ διαγιγνώσκον τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου. Τότε διακρίνομεν τὸν Ρωμαῖον νομικὸν διαπλάττοντα τὸ ἀριστοτεχνικὸν του καὶ τότε ἀποκαλύπτονται πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν τὰ μυστήρια τῆς νομικῆς τέχνης.

Ἐκ τοῦ jus civile καὶ τοῦ jus honorarium ὁ Ρωμαῖος νομικὸς παράγει ἐν ἰδιωτικῶν δικαίων προικισμένον μὲ ἀπαράδελτον συστηματικὴν δύναμιν καὶ σαφήνειαν.

Ἡ ἀντιθέσις τοῦ ἐμπραγμάτου δικαίωματος πρὸς τὸ ἐνοχικόν, εἶνε ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἰδέα ἐφ' ἧς ἀνοικοδομεῖται τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον τῆς περιουσίας. Ἐξ ὄλων τῶν γνωστῶν εἰς ἡμᾶς δικαίων τὸ Ρωμαϊκὸν εἶνε τὸ μόνον ὅπερ ἐπέτυχε νὰ ἀνέλθῃ μέχρι τῆς τοιαύτης διακρίσεως, ἥτις τὴν σήμερον δι' ἡμᾶς εἶνε τὸσον αὐτονόητος καὶ ἀπαραίτητος, ὥστε ἄνευ αὐτῆς ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ σκεφθῶμεν νομικῶς.

Ὁ δημιουργὸς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου εἶνε ἡ δικονομία. Ἐν τῷ συστήματι τῶν Ρωμαϊκῶν ἀγωγῶν κείνται αἱ ρίζαι ἐκ τῶν ὁποίων, χάρις εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ρωμαϊκῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ἀναβλαστάνει τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον. Διὰ τῆς τυπικῆς ἀρχικῶς ἐξελίξεως τῶν Ρωμαϊκῶν ἀγωγῶν καὶ τῆς διακρίσεως μικρῶν καὶ κατ' ὀλίγον αὐτῶν ἐπέρχεται καὶ ἡ διάκρισις τῶν δικαιομάτων καὶ τῶν ἀξιώσεων. Αἱ ἀγωγαὶ τῆς περιόδου τῆς τυπικῆς διαδικασίας ἀρχονται οὐσιαστικώτερον κατανοούμεναι καὶ διακρινόμεναι ἀναλόγως πρὸς τὴν βᾶσιν αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐξ ἧς ἀπαρρέουν, οὕτως ὥστε ἐπέρχεται ἡ ὀριστικὴ αὐτῶν διάκρισις εἰς προσωπικὰ καὶ ἐμπραγμάτου. Ἡ rei vindicatio ἀποχωρίζεται τῆς actio depositi. Ἄλλη ἡ αἰτήσις ἐπὶ τῆς μᾶς καὶ ἄλλη ἐπὶ τῆς ἄλλης. Τὴν βᾶσιν ἐπὶ τῆς μᾶς ἀποτελεῖ ἡ κυριότης, ἐνῶ ἐπὶ τῆς ἄλλης ἡ σύμβασις. Ἡ αἰτήσις τῆς ἐμπραγμάτου ἀξιώσεως ἀπευθύνεται κατὰ παντὸς (in rem), ἐνῶ τῆς προσωπικῆς καθ' ὄρισμένου προσώπου. Τοιοῦτοτρόπως ἀποκρυσταλλοῦται ἀφ' ἑνὸς ἡ προσωπικὴ καὶ ἡ ἐμπράγματος ἀγωγή ἀνακύπτει ὅμως συγχρόνως καὶ ἡ ἀντιθέσις τοῦ ἐμπραγμάτου καὶ προσωπικοῦ δικαιομάτου.

Ἡ αὐτὴ ἀναλογία ἀναφαίνεται καὶ ἐν τῷ δικαίῳ τῶν προσώπων. Τὸ ἀριστοτεχνικὸν τῆς δημιουργίας τοῦ νομικοῦ προσώπου μόνον τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον καταῶρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ. Διὰ τὰς ἐνώσεις χάριν κοινῶν σκοπῶν τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον διεμόρφωσε δύο μόνον τύπους: τὴν ἑταιρίαν καὶ τὸ σωματεῖον.

Ἀμφότεροι δὲ οἱ τύποι οὗτοι μετὰ τὸς ἑκατοστὰς διεπλάσθησαν, ὥστε προφανεστάτη παρίσταται ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀντιθέσις. Ἡ ἑταιρία εἶνε ἀπλή ἐνοχικὴ σχέσις μεταξὺ πλειόνων προσώπων, ἐνῶ ἀγχιθέτως τὸ σωματεῖον εἶνε ἐν νέον ὑποκειμένον τοῦ δικαίου. Ἡ ἑταιρία εἶνε τὸ στενὸν ἀτομικόν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς προσωπικότητος τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἑταίρων, διὰ τὸν λόγον

ὅτι ἐξυπηρετεῖ τοὺς ἀτομικοὺς τούτων σκοπούς. Τὸ σωματεῖον οὐδένα ἀτομικῶς ἐξυπηρετεῖ. Εἶνε τρόπον τινὰ ἀντιατομικόν. Νομικῶς εἶνε ξένον καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ μέλη του ὅπως ξένη καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ μέλη του εἶνε ἡ περιουσία του. Οὕτω καὶ μόνον εἶνε δυνατόν νὰ καταστῶσιν αὐτοτελεῖς αἱ κοινωνικαὶ ἐνώσεις καὶ νὰ διαμορφωθῶσι περιουσία αἵτινες δὲν θὰ ἐξυπηρετήσουν προσωρινῶς τὰ συμφέροντα τῶν ἀποτελεσάντων τὸ σωματεῖον, ἀλλὰ θὰ παραμείνωσιν ἐξυπηρετούσαι διαρκεῖς σκοπούς. Ὅσα δὴποτε καὶ ἂν ἀναπτύχθωσι θεωρεῖται περὶ τῶν νομικῶν προσώπων καὶ ὅσα δὴποτε καὶ ἂν γραφῶσι περὶ τούτων, τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον παραμένει πάντοτε ὁ ἀριστοτεχνικὸς διὰ τοῦ ὁποῦ ἀποκαλύπτονται εἰς ἡμᾶς ἡλίω φαεινότερα τὰ θεμελιώδη καὶ ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τούτου προβλήματα.

Τὴν αὐτὴν τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον ἀξίαν ἀνευρίσκει τις καὶ ἐν τῇ κληρονομικῇ δικαίῳ. Ἡ ἐννοία τῆς καθολικῆς διαδοχῆς ὑπὸ τούτου καὶ μόνον ὑπὸ τούτου ἐξεδηλώθη, ἀποτελεῖ δὲ μίαν ἐκ τῶν μεγίστων ὑπηρεσιῶν ἃς παρέσχε ἐἰς τὴν ἐν κοινῶν ζῶσαν ἀνθρωπότητα. Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐννοίας ταύτης ὁ κληρονόμος δὲν ἀποκτᾷ τὰ κατ' ἰδίαν μόνον ἀντικείμενα τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ τὸ σύνολον αὐτῆς ὡς τοιοῦτο, συγχρόνως δὲ καὶ πρὸ παντὸς ὑπεισέρχεται καὶ εἰς τὰς περιουσιακὰς τοῦ ἀποθνήσκοντος νομικὰς σχέσεις. Ἀποθνήσκει τὸ πρόσωπον χωρὶς νὰ ἀποθνήσκῃ καὶ ὁ ὀφειλέτης.

Κατέναντι πρὸς τὴν κληρονομίαν ἀντιπαράτεται ἡ κληροδοσία, δι' ἧς παράγεται ἰδιωτὴ ἀπλῶς διαδοχῆ. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ θαυμασίας λεπτότητος παρέχεται ἡ εἰκὼν τῆς καθολικῆς καὶ τῆς ἰδιωτικῆς διαδοχῆς ἥτις, ὡς ἐξετέθη, εἰς μόνον τὸ Ρωμ. δίκαιον ὀφείλεται.

Ἐὰν ἐκ παραλλήλου πρὸς πάντα ταῦτα λάδωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον ἀποφεύγει κατὰ σύστημα τοὺς ἐπιμφοτερίζοντας τύπους, ὅτι διακρίνει τοῦτο ἀπεριγράπτως σαφῆ ὕψος, ὅτι μετὰ τῆς σαφηνείας τῶν ἀντιθέσεων συνδυάζει καταπληθίσουσιν ἀπλότητα τῶν θεμελιωδῶν ἐνοιῶν του, κατανοοῦμεν κάλλιστα ὅτι ἡ σπουδὴ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου ὡς μέσου διαμορφώσεως τῆς διανοίας εἶνε ἀνυπολόγιστος ἀξίας καὶ ὅτι ἰδίᾳ παρέχει πολυτιμωτάτας ὕπηρεσίας εἰς τὴν σπουδάζουσαν τὸ δίκαιον Ἀκαδημαϊκὴν νεολαίαν, δι' ἣν ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον τῶν σπουδῶν αὐτῆς εἰσαγωγὴν.

Ἀκόμη τὴν σήμερον διδάσκομεν εἰσαγωγικῶς τοὺς σπουδαστὰς τοῦ δικαίου ἀρχόμενοι οὐχὶ ἀπὸ τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Γερμανικοῦ ἀστυκοῦ Κώδικος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Ρωμ. δικαίου. Πάντες γνωρίζομεν πόσον δυσχερὲς εἶνε νὰ ἐμφυσηθῇ τις εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχαίου τὴν νομικὴν μέθοδον καὶ νὰ μετὰδῶσῃ εἰς αὐτὸν τὴν δύναμιν πρὸς τὸ νομικῶς σκέπτεσθαι. Τὸ παρ' ἡμῖν ἐν ἰσχύϊ ἰδιωτικὸν δίκαιον, διαπλάσθη ἐν μέρει μὲν ὑπὸ καθαρῶς Ρωμαϊκῶν ἐν μέρει δὲ ὑπὸ Γερμανικῶν θεσμῶν, πλήρες δὲ δυσσχερεστάτων προβλημάτων ἄτινα ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐπισωρεύουν αἱ ἀνάγκαι τῆς παγκοσμίου ἐπικοινωνίας καὶ τὸ εἰς ὑψίστον βαθμὸν προηγμένον σύστημα τῶν συναλλαγῶν, προϋποθέτει πνεῦμα κατηγορητικῶν ἤδη νομικῶς. Κατανοεῖ τις τοῦτο τελείως ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἕνα ἐκ τῶν μυρίων τοῦ Ἀστυκοῦ τῆς Γερμανίας Κώδικος θεσμῶν, οἶον τὸν τῶν Ἰποθηκῶν, τῶν ἑταιριῶν, τῶν κυκλοφορούντων γραμματίων κ.λ.π.

Ἀπαραίτητος ἄρα ἡ ἐκ τῶν προτέρων γνώσις τῶν ἀπλουστερῶν νομικῶν ἐνοιῶν αἵτινες μικρὸν αἰ κατ' ὀλίγον ἀποτελοῦσι τὴν κλειδα δι' ἧς ὁ νομικὸς εἰσέρχεται εἰς τὰς πολυπλόκους τοιαύτας.

Τὰς ἀπλὰς ὁμῶς ταύτας νομικὰς ἐννοίας παρέχει μὲ σαφῆναι ἀπαράβλητον τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον. Οὗτοι εἶνε οἱ λόγοι ἕνεκα τῶν ὁποίων αἱ ρίζαι τῆς νομικῆς ἡμῶν μορφώσεως τόσον διὰ τοὺς ἀρχαίους ἔσον καὶ διὰ πάντα ἄλλον εὐρηγται ἐν τῷ Ρωμ. δικαίῳ. Ἡ κατάκτησις τῶν ἐννοιῶν, ἃς ἀποκομίζομεν ἐκ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, εἶνε ἡ πηγὴ καὶ τὸ μέτρον τῆς νομικῆς ἡμῶν μορφώσεως.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄρειος Πάγος

(συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 81 φύλλον)

Ἐπικαλοῦμαι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης μου ταύτης τὴν ἀπὸ 14 Νοεμβρίου 1861 ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Νεαπόλεως, ὅπου ἀποφαίνεται ὡς ἐξῆς: «Ὁ δικαστικὸς ὄρκος εἶνε μέσον ἀποδείξεως ὅφ' οὐ οὔτε ὁ δικαστὴς οὔτε ὁ διάδικος δεσμεύονται· καὶ ὁ μὲν δικαστὴς διότι, ὀφείλων νὰ στηρίξῃ τὴν ἀπόφασίν του ἐπὶ τῆς ἀληθείας, δὲν δύναται ν' ἀποποιήσῃ ἅπαντα τὰ νόμιμα ἐκεῖνα μέσα ἅτινα συντελοῦσι πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, ὁ δὲ διάδικος, διότι οὔτε ἡ ἐπιβολὴ οὔτε ἡ δόσις τοῦ ὄρκου εἶνε πράξεις αὐτοῦ». «Ὅθεν, ἐπιλέγει τὸ ἀκυρωτικόν: «Οὐδεὶς ποτε ἐδίστασε νὰ δεχθῆ ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ τεκμηρίου εἶνε ἀνεπάρκτος, προκειμένου περὶ δικαστικοῦ ὄρκου, ἐν τῷ ὅποιῳ οὐδὲν ὑπάρχει στοιχεῖον συμφωνίας ἢ συμβιβασμοῦ, ἀλλὰ μόνον προκειμένου περὶ ὄρκου ἐπακτοῦ καθ' οὗ ἀπαγορεύεται καὶ αὐτὴ ἡ τῆς ψευδορκίας ἀποδείξις, ἐπιφυλακτομένης μόνον τῆς ποινικῆς καταδίωξεως». Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Ἰταλίας ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ πολλῶν ὡς εἴρηται ἀποφάσεων τοῦ Δικαστηρίου τούτου ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων συγγραφέων (πρὸς βλ. *Bonnier* τομ. 1 Σελ. 550 § 44, *Pothier Oblig.* No 829 καὶ *Larombiere* τομ. 5 σελ. 528 § 19.)

Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀποφαίνεται ὅτι, ὅταν ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλῃ δικαστικὸν ὄρκον, ἐκδίδει ἀκριβῶς ἀπόφασιν παρεπιπίπτουσαν· συμφωνοῦσα δὲ πρὸς τὴν γνώμην ταύτην εἶνε καὶ ἡ ἀρχὴ ἣν διετύπωσεν ἡ νεωτάτη ἀπόφασις τοῦ Δικαστηρίου τούτου ὑπ' ἀριθ. 405 (1907) ἐκδοθεῖσα εἰσηγουμένου τοῦ ἀρεοπαγίτου κ. Μαρούδη.

Ὅτι δὲ ἡ ἐπιβαλοῦσα δικαστικὸν ὄρκον ἀπόφασις δύναται ν' ἀνακληθῆ παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὴν δικαστοῦ ὑποστηρίζεται καὶ ὑπ' ὅλης τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα τὸ ἐπαγγατεύθησαν καὶ Γερμανοὶ συγγραφεῖς.

Προκειμένου περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς δόσεως ἐπακτοῦ ὄρκου συμφώνως πρὸς τὸ διατυπωθῆν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος θέμα, φρονῶσιν ὅτι τὸ νόμιμον τεκμήριον *praesumptio juris et de jure* δύναται μὲν εἶναι νὰ μὴ εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ συνωδὰ πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Νομοθέτου καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου καθιερωθῆν πλάσμα, θεωρεῖται ὡς ἀπόλυτος ἀλήθεια καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πᾶς ἰσχυρισμὸς περὶ τῆς ἀναληθείας τοῦ γεγονότος θεωρεῖται ὡς ἰσχυρισμὸς ἀποβλέπων εἰς ἀπόδειξιν νομικῶς ἀδυνάτου γεγονότος. Αὕτη εἶνε ἡ μόνη περίστασις κατὰ τὴν ὁποίαν χωρεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμιμου τεκμηρίου *juris et de jure* (πρὸς βλ. *Gensler im civ Arch Bd 4 S. 303 Gensler Comm. zu Martin § 123 S. 227, Martin Lehrb. § 123, Thibaut Syst § 146 Fitting über den Begriff in Haupt und gegenbeweis*).

Προκειμένου ὁμῶς περὶ τοῦ ἐκ τῆς δόσεως τοῦ δικαστικοῦ ὄρκου παραγομένου νόμιμου τεκμηρίου οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς ὑποστηρίζουσιν ὅτι τὸ τεκμήριον τοῦτο ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὑπόκειται εἰς ἀναπόδειξιν καὶ ὅτι ἡ ἐναντίον ἐκδοχὴ δύναται δῆθεν πλάσματος τοῦ Νόμου, δύναται δῆθεν τεκμηρίου *juris et de jure*, φέρει εἰς λίαν σφλερὰς συνε-

πείας, περὶ τοῦ θέματος τούτου παραγγατεύονται ἰδίως οἱ ἐξῆς συγγραφεῖς: *Struben* τομ. II N° 125, *Linde Lehrb § 255 Not 10., Collman Theorie des Beweises S. 85., Schmidt Handbh § 130., Weber* Τομ. V. σελ. 102.

Αἱ εἰρημέναι γνώμαι εἰσιν ὀρθαί, διότι κατὰ κανόνα τὸ στάδιον τῆς ἀποδείξεως εἶναι εὐρύ, ἡ δὲ ἐλευθερίᾳ τοῦ δικαστοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ἀπειροσitos. Ἐξίρεισιν τοῦ κανόνος τούτου ἀποτελεῖ μόνον ἡ δόσις τοῦ ἐπακτοῦ ὄρκου, ἐξ οὗ παράγεται κατὰ πλάσμα τοῦ Νόμου ἀπόλυτος ἀλήθεια, ἀνεπίδεκτος ἀναποδείξεως.

Τὸ ἄρθρ. 357 τῆς ἡμετέρας Πολ. Δικονομίας δὲν εἶνε ἐπαρκὲς ὅπως στηρίξῃ τὴν ἀντίθετον ἐκδοχὴν, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς δῆθεν τῶν σχετικῶν γαλλικῶν διατάξεων, διότι ὁμοίᾳ διατάξει ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ Γαλλικῷ Κώδικι, ἀλλ' οἱ Γάλλοι Νομοδιδάσκαλοι ὡς καὶ ἡ Νομολογία ἀποφαίνονται ὅτι τὸ εἰρημένον ἄρθρον ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπακτὸν ὄρκον (πρὸς βλ. *Zachariae* τομ. 5 σελ. 759, *Marcadé* ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 1368 N° 3. *Cas.* 20 Ἰουνίου 1843).

Ἄλλ' ἤδη δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν ὁ ἐκδὸς τὴν ἐπιβαλοῦσιν τὸν ὄρκον ἀπόφασιν δύναται ν' ἀνακληθῆ αὐτὴν, ἀλλ' ἐὰν ἡ ἐπιβαλοῦσιν τὸν ὄρκον ἀπόφασις εἶναι ὀριστικὴ ἢ μὴ, διότι, ὡς εἴρηται, ὀριστικαὶ ἀποφάσεις ἄφ' οὗ δημοσιευθῶσι δὲν δύναται ν' ἀνακληθῶσι παρὰ τοῦ ἀπαγγεῖλαντος αὐτὰς δικαστοῦ.

Ὅταν τὸ Ἐφετεῖον μετὰ ἐκτίμησιν ὄλων τῶν ἀποδείξεων αἰτινες ὑπεβλήθησαν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου ἀπεφῆναι ὅρθην τὴν ἐπιβαλοῦσαν τὸν ὄρκον ἀπόφασιν, ἔπεται ὅτι ὀριστικῶς ἀπεφῆναι ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ ζητήματος καὶ ὅτι ἐπομένως, ἐξεντληθέντος καὶ τοῦ δευτέρου τῆς δικαιοδοσίας βαθμοῦ, ἀποτελεῖται δεδικασμένον. Λοιπὸν, ἡ περὶ ἀνακλήσεως αἰτήσις, προκειμένου περὶ ἀποφάσεως Ἐφετείου, ἐπικυρωσάσης πρωτοδικὸν ἀπόφασιν ἐπιβαλοῦσαν δικαστικὸν ὄρκον, δὲν προσκρούει εἰς τὸ νόμιμον τεκμήριον ἀλλ' εἰς τὴν ἐνστάσιν τοῦ δεδικασμένου.

Καὶ τῶντῶν ὁ Νόμος δύο βαθμοὺς δικαιοδοσίας ὀρίζει, τὸν πρωτοδικὸν καὶ τὸν κατ' ἔφεσιν, ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος δὲν ἀποτελεῖ τρίτον δικαιοδοσιακὸν βαθμὸν, διότι κατὰ κανόνα δὲν δικαιοδοτεῖ, ἀλλὰ μηδενίζει ἀπλῶς τὰς πρὸς τοὺς κειμένους Νόμους ἀντικειμένους ἀποφάσεις τῶν ὑποδεστέρων δικαστηρίων.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν Νόμῳ 12ῳ Κώδικος *de judiciis* ἐθρῆνε τὴν παρατάσιν τῶν δικῶν, ἣν ἐθεώρει ὡς κοινωνικὴν πληγὴν ἀπηγόρευσε δὲ τὴν παρατάσιν τῶν δικῶν πλέον τῆς τριετίας. Ἡ δὲ αἰτιολογικὴ ἐκθεσις τῆς νέας Ἰταλικῆς Δικονομίας υἰοθέτησε τὴν θεωρίαν τοῦ Ἰουστινιανοῦ διὰ τῆς σκέψεως ὅτι, πᾶσα δίκη εἶνε καθ' ἑαυτὴν ἐν κακῶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ὅπου ἀπαιτεῖ ἀπάσας τὰς μερίμνας τῆς κοινωνίας, ἵνα τίθηται ἐν ὄριον εἰς αὐτάς, ὁ δὲ Νομοθέτης ὀφείλει νὰ καταπαύῃ τὰς ἀθεβαιότητάς καὶ τὰς ἀδηνουσίας τῶν διαδίκων αἰτινῶν εἰς συνέπειαι τῆς παρατάσεως τῶν δικῶν.

Ἄλλὰ πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀξιοβρηνήτου κακοῦ τῆς παρατάσεως τῶν δικῶν δὲν ἀποβλέπει μόνον ὁ περὶ ἀνατροπῆς θεσμὸς ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος περὶ τῶν βαθμῶν τῆς δικαιοδοσίας.

Κατὰ τὴν ἐκκλητικὴν δίκην ὁ διάδικος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορθώσῃ τὰ πρωτοδικῶς ἡμαρτημένα.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ κατ' ἔφεσιν δικαστὴς, μεταρρυθμίζων τὴν πρωτοδικὸν ἀπόφασιν, ὀφείλῃ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην τῷ τῶς δικαστῆ, οἱ Βυζαντινοὶ καὶ οἱ Ρωμαῖκοι Νόμοι ἀποφαίνονται ὅτι πᾶς δικαστὴς πρὸς ὃν ἀναφέρεται ἡ ἐκκλητικὸς οὐκ ὀφείλει πάλιν παραπέμπειν τὴν δίκην τῷ προτέρῳ δικαστῆ ἀλλ' αὐτὸς δικάζειν. Ὁμοίᾳ ἀρχῇ ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 776 τῆς ἡμετέρας Πολ. Δικονομίας.

Εἰς πάσας τὰς νομοθεσιακὰς ὑποστηρίζεται ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ κατ' ἔφεσιν δικάζων δικαστὴς ὀφείλει, μεταρρυθμίζων τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν νὰ δικάσῃ συνάμα ὀριστικῶς τὴν διαφορὰν κατὰ τινὰ δὲ γνώμην, τότε μόνον τὸ Ἐφετεῖον δύναται νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν κατώτερον δικαστὴν, ὅταν οὗτος δὲν ἐδίκασεν ἐπὶ τῆς οὐσίας. Τὸ δὲ ἄρθρ. 770 ὀρίζει ὅτι, ἐξαφνωζομένης τῆς πρωτοδικίου ἀποφάσεως ἢ περαιτέρω συζήτησις τῆς ὑπόθεσεως ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Δικαστηρίου τῶν Ἐφετῶν, καθιερωτὴ τὴν ἀρχὴν, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον δικάζουται μὲν νὰ μὴ προβῆ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς περαιτέρω διαφορᾶς ἀλλ' ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ εἰς ἄλλο δικαστήριον.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται ὅτι, ὅταν ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσεως ἐξεδικάσθῃ ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου, τὸ δὲ Ἐφετεῖον ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς τακτικὴν κατὰ τύπους καὶ ὀρθὴν κατ' οὐσίαν, συνάγεται ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν δύο βαθμῶν λυθέντα καὶ καθορισθέντα γεγονότα καὶ ζητήματα ἐξεδικάσθησαν πλέον, ἡ δὲ ἀπόφασις κατέστη τελεσιδικία ὡς πρὸς ταῦτα. Κατὰ δὲ τὸ ἐδάφιον 2ον τοῦ ἄρθρ. 749 Πολ. Δικονομίας ἔφεσις δὲν συγχωρεῖται κατὰ τῶν τελεσιδικίων ἀποφάσεων.

Ὅθεν ἡ ὑπὸ συζήτησιν αἰτήσις ἀναίρεσεως κατὰ τῆς προσβλαλλομένης ἀποφάσεως, ἣτις ἀπέροψε τὴν περὶ ἀνακλήσεως αἰτήσιν εἶναι ἀπορριπτέα, οὐχὶ δύναται τῶν ἐν τῷ διασκευτικῷ αὐτῆς διαλαμβανόμενων αἰτιολογιῶν, ἀλλὰ διότι κατ' αὐτῆς νομικῶς ἀντιτάσσεται ἡ περὶ δεδικασμένου ἔνστασις, ἣν τὸ ἀνώτατον δικαστήριον καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει.

(Ἀκολουθεῖ)

(Μετὰ μίαν γενεάν)

Κατὰ τὸ παρελθόν Σάββατον συνεζητήθη ἐνώπιον τοῦ Β' τμήματος τοῦ Ἄρειου Πάγου ἡ πολυβύβλητος ὑπόθεσις τῶν κληρονόμων Θεολόγου κατὰ τῶν κληρονόμων Δημ. Βαφειαδάκη, ἡ ὁποία ἤρξατο διὰ τῆς ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1874 ἀγωγῆς τοῦ Δημητρίου Βαφειαδάκη ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Σύρου. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἡ ἀπὸ 34 ἐτῶν ὑφισταμένη ἐκκρεμῆς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐκδοσιν ἀποφάσεων τοῦ Πρωτοδικείου Σύρου ἀποφάσεων τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν ἀποφάσεων τοῦ Α' τμήματος τοῦ Ἄρ. Πάγου, ἀποφάσεων τοῦ Ἐφετείου Ναυπλίου καὶ ἀποφάσεων τοῦ Β' τμήματος τοῦ Ἄρειου Πάγου, τοῦ ὁποίου ἀναμένεται ἡ ἀπόφασις, αὕτη δὲ ἂν ἡ πεποίθησις τοῦ κατὰ πρῶτον ἀκούοντος ἀναπτυσσομένην μίαν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ ἀκρατηρίου δὲν εἶνε πεπλανημένη θὰ εἶνε προδικαστικὴ.

Τῶντῶν ἡ πρώτη ἀπόφασις τοῦ Πρωτοδικείου Σύρου, ἣτις καὶ ἐκυρώθη δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, πάσχει δικονομικὴν πλημμέλειαν τὴν ὁποία ἐξήρε διὰ πλουσίας εἰς ἐπιστημονικὰ ἐπιχειρήματα ἀγορευτικῶς ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἄρ. Πάγου κ. Τσιβανόπουλος. Ἡ πλημμέλεια αὕτη ἔγκειται εἰς παράβασιν τοῦ δικονομικοῦ κανόνος ὅτι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς προαπόδειξιν καὶ ὁσάκις ὁ δικαστὴς μορφώσῃ τὴν δικανικὴν αὐτοῦ πεποιθῆσιν ἐκ τεκμηρίων, ὑποχρεοῦται νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις ἵνα μὴ ὁ καθ' οὗ τὰ τεκμήρια προαποδεικτικῶς προσκομίζονται, στερηθῆ τοῦ δικαίωματος τῆς ἀναποδείξεως.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὁμῶς ταύτην τὸ Πρωτοδικεῖον Σύρου, ἐκτιμῆσαν τεκμήρια προαποδεικτικῶς προσκομισθέντα καὶ πεισθῆν ὅτι ἀποδεικνύετο ἡ βᾶσις τῆς ἀγωγῆς τοῦ Δ. Βαφειαδάκη, χωρὶς νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις, ἐπέβαλεν αὐτῶν τὸν παρὰ τοῦ Θεολόγου ἐπιδοθητικῶς ἐπαχθέντα ὄρκον οὐχὶ μόνον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐκχωρήσεως, ἐφ' ἣς ἐστηρίχτο ἡ ἀγωγή, ἀλλὰ καὶ περὶ γεγονότων διὰ τὰ ὅποια οὔτε προσκομίσθησαν οὔτε ἐξετιμῆθησαν τεκμήρια ὡς ἀνεπτυχθῆ.

Δὲν εἶνε δυνατόν, εἶπεν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς Τσιβανόπουλος περαιῶν τὴν ἀγὸν τοῦ ἐκείνου ὅπου ὑπάρξῃ δευτέρᾳ γνώμῃ

μεταξὺ τῶν κ. κ. Ἄρεοπαγίτων περὶ τοῦ ριζικοῦ δικονομικοῦ λάθους καὶ δὲν εἶνε πρέπον τὸ ἀνώτατον Δικαστήριον νὰ δ-χρωθῆ ὀπισθεν τῆς παλαιότητος τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ μὴ διατάξῃ ἀποδείξεις ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται οὐσιαστικῶς ἡ ἀπονομὴ τοῦ δικαίου.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄμεσως κατωτέρω δημοσιεύομεν ὑπόμνησιν τρόπον τινὰ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ δικηγόρων πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, ἣτις εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐντολὴν νὰ παρακολουθῆ τὰς ἐργασίας τῆς νέας ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου αἰθούσης τοῦ Πρωτοδικείου. Ἡ ὑπόμνησις αὕτη, κυκλοφοροῦσα ἀπὸ ἡμερῶν μεταξὺ τῶν δικηγόρων, ὑπεγράφη σχεδὸν ὅφ' ἀπάντων, οὕτως ὥστε ἀναμένεται ἡ ἀπάντησις τῆς ἐντολοδόχου ἐπιτροπῆς. Ὑποθέτομεν ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ περιορισθῆ μέχρι τοῦ σημείου τούτου καὶ ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀνάγκη καὶ ἄλλων ἐνεργειῶν ἢ μέτρων, καθότι, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας, ἡ νέα αἴθουσα μετ' οὐ πολὺ παρέχεται εἰς χρῆσιν.

Ὅπως δῆποτε ἡ ἐν λόγῳ ὑπόμνησις ἔχει ὡς ἐξῆς:

Πρὸς τὴν δεκαμελεῖ Ἐπιτροπὴν τῶν κ. κ. Δικηγόρων

Κύριοι συνάδελφοι,

Οἱ κάτωθι ὑπογραφομένοι δικηγόροι, δυσφοροῦντες διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον παρελκυσιν τῶν ἐπισκευῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου, αἰτινες ἐπ' ἀόριστον φαίνονται παρατεινόμεναι, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως κληθῶσι τὸ ταχύτερον ἀπαντες οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ δικηγόροι εἰς συνέλευσιν, ἵνα ληφθῶσι τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καθηρμοματικῆς καὶ ἐπισήμου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὑποσχέσεως τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. Υπουργοῦ.

Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει, εἴτε ἡ ἐπιτροπὴ νομίμη ὅτι δὲν πρέπει νὰ κληθῶσι οἱ Δικηγόροι, εἴτε ἡ συγκληθησομένη συνέλευσις δὲν προβῆ εἰς ἀποφάσεις πρὸς τοῦτο, ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἐσμέν σταθερῶς ἀποφασισμένοι νὰ ἐμμενόμενι διὰ πάσης θυσίας εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχεθέντων.

Μετὰ συναδελφικῆς ἀγάπης

(Ἐπισημαίνονται αἱ ὑπογραφαί).

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Οἶνεαι ἀπάντησιν εἰς τὰς ὀλίγας παρατηρήσεις, ἃς εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον παρεθέσαμεν ἐν σχέσει μὲ τὸν ἐλεγχὸν ὃν ἐπειράθη νὰ ἀσκήσῃ ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ τοῦ Ἄρειου Πάγου ὁ βουλευτὴς κ. Καβαλιεράτος, ἀποτελεῖ ἐπιστολὴ ἀποσταλεῖσα εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «εἰς νομομαθῆς», ἣν, παρὰ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, δημοσιεύομεν, καίτοι ἀνώνομον. Τὸ ἄτοπον εἰς ὃ ὁ κ. Καβαλιεράτος ὑπέπεσεν, ἀναλαβὼν ἀνευθύνως καὶ ὀπισθεν τῆς ἀσπίδος τῆς βουλευτικῆς ἀσυλίας νὰ μετακομίσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Βουλῆς ὑπόθεσιν στενῶς ἰδιωτικοῦ συμφέροντος καὶ ἀπὸ ταύτης ὀρμώμενος νὰ διεξαγάγῃ πολεμικὴν κατὰ προσώπων κυρίως, ἐπαναλαμβάνει ὑπὸ ἄλλον τύπον ὁ συγγραφεὺς τῆς κατωτέρω ἐπιστολῆς, ὅστις, ἔσπερῆμένος ἴσως τῆς ἐκ τῆς ἰδιότητος τοῦ βουλευτοῦ ἀσυλίας, καταφεύγει ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἐκ τῆς ἀνωνομίας ἀσυδοσίας.

Δυστυχῶς δὲν ἀπεκτιθήσαμεν ἀκόμη τὸ θάρρος ἐκεῖνο ὅπου πρέπει νὰ ἐμπνέη πάντα πολιτὴν θεωροῦντα ἑαυτὸν, ἐκ τῆς δικαστικῆς ἰδίως ἐξουσίας, ἡδικομένην, νομίζομεν δὲ ὅτι ἐξυψηρετοῦμεν εἴτε ἡμᾶς αὐτοὺς εἴτε γενικώτερον τινὰ ἀγῶνα, ἐὰν γίνωμεν ἐκάστοτε καταδόται εἴτε ἀτόπων πραγματικῶν εἴτε κατὰ τὸ φαινόμενον ἢ κατὰ τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν τοιοῦται, ἢ κατὰ τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν τοιοῦται, αἱ κατὰ τοιοῦτον τρόπον καταβαλλόμεναι, αὐταὶ ἀκριβῶς ὑποβιάζουσι τὸν ἀγῶνα. Διότι τί εὐγενέστερον καὶ τί ἀνδρικότερον καὶ τί ἐπιβλητικώτερον, ἂν ὁ σήμερον ὑπὸ ψευδώνυμον γράφων εἶχε τὴν ψυχικὴν δύναμιν νὰ καθήρχετο καταγγέλλων ἢ ἐλέγχων ἢ ὑποδεικνύων διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκείνου ὅπου ὑπὸ ψευδώνυμον ὑποδεικνύει. Προτιμᾷ ἐν τούτοις τὴν κρύ-

πτην τῆς ἀνωθυμίας, φανταζόμενος τίς οἶδε ποίας ἀτομικᾶς εὐθύνας ἢ θέλων καὶ ἔλεγχον νὰ ἐνασκήσῃ ἀλλὰ καὶ οὐδένα νὰ δυσαρεστήσῃ, σκεπτόμενος δὲ συγχρόνως ἐπὶ τέλος ὁ διευθύνων ἢ ὁ γράφων μίαν ἐφημερίδα δικαστικὴν τὴν ἄλλον προορισμὸν ἔχει ἢ νὰ ἀναλαμβάνῃ ἐπὶ τῆς ράχεώς του τὰς συνεπείας τῶν ὀρέξεων ἄλλων τῶν ἄλλων!

Ὅπως δὲ ἔχει ἐπιστολὴ τοῦ γράφοντος, ἔστω καὶ ἀνώθυμος, θίγει ζήτημα ἄξιον γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, τοῦτου δὲ ἐνεκα, παρὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐφημερίδος ἡμῶν, τῆς καλοῦσης εἰς συνεργασίαν πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἔχουν θάρρος, μὴ τεταγμένης δὲ νὰ ἐπιτρατεῦν δειλοῦς—διότι δειλοὶ καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶνε οἱ μὴ θέλοντες νὰ ἀναδεχθῶσι τὰς ἐκ τῶν πράξεων τῶν εὐθύνας—τὴν δημοσιεύσασιν, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Ἀξιότιμε Κύριε
Ἐάν ἐν τῇ βουλῇ δὲν ὑπῆρχε περίπτωσις ἀνακινήσεως τοῦ ζητήματος τῆς συγκροτήσεως τῆς ὀλομελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐν ταῖς στήλαις ὅμοις τῆς ἀξιολόγου ἐφημερίδος σας ἀρμυρίζει νὰ ἐξετασθῇ μετὰ τῆς ἀκριβείας καὶ τοῦ θάρρους ἀπερχομένη ἡμεῖς αὐτῶν.

Δὲν εἶναι δὲ ἀναγκαῖον βέβαια νὰ οἶσ ὑποδειχθῇ ἡ διάκρισις μεταξὺ τῆς ἐξουσίας τοῦ Προέδρου πρὸς συγκροτήσιν τῆς ὀλομελείας, καὶ τῆς προσηκούσης χρήσεως αὐτῆς.

Ὁ Πρόεδρος ἔχει βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ καλέσῃ ὄλους προαριεῖται δικαστάς, μάλιστα δὲ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παραλίπῃ τοὺς δικαστὰς εἰς τὸ ἀνωκοινὸν τμήμα, οἷτινες κατὰ τὸν νόμον δὲν ἐξαιροῦνται.

Διότι ἡ ὀλομελία χροιάζεται ἔνδεκα τοὺλάχιστον Ἀρειοπαγίτας· ἀλλὰ προσήκον εἶναι ὅσον δύναται νὰ ἀποφεύγῃ τὴν συγκροτήσιν τῆς ὀλομελείας κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν δικαστῶν τὴν ἀναίρεσιν, καὶ ἐπιπερισσότερον τὴν πρόσληψιν τοσοῦτων ἐξ αὐτῶν, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ τὴν πλειοψηφίαν ἐπίσης δέον νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἰσηγητοῦ ἐξ αὐτῶν, ἄλλως ἢ παρεμβάσῃ τῆς ὀλομελείας εἶναι ἐπιτελῶς τυπικὴ. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ εἶναι βέβαια ἐξεταστέον τί ἐγένετο εἰς τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς ὁ νοημονέστατος βουλευτὴς κ. Καβαλιεράτος ἐποιήσατο λόγον.

Εἰς νομομαθῆς

Αἱ στήλαι τῆς «Δικαιοσύνης»
εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου, δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὐρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μετὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.

Λέγεται ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐν Γαλλίᾳ μὲν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἐπεδόθη εἰς τὴν τέχνην τοῦ Μοδεστίνου, ἐν Κερκύρᾳ δὲ ἐπὶ

Ἐξ οἰκείων... ὅχι ὀλίγον χρόνον ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Δαμπορῆ. Τὰ δύο ταῦτα, σημαντικὰ ὅπως δὴποτε διὰ τὸν βίον ἐνὸς ἀνθρώπου γεγονότα, τοιαύτην ἤσκησαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐπιρροήν, ὥστε κατέπεισαν τοῦτον ὅτι νομοσχέδιον, σχετιζόμενον πῶς μετὰ τὴν δικαιοσύνην, εἶνε ἀδύνατον νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐφ' ὅσον τόσα πολλὰ μέλη ταύτης μετέρχονται τὸ αὐτὸ οἶον καὶ ἐκείνου μετήρχετο ἄλλοτε ἐπάγγελμα καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὴν ἐκφρασίν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, οἱ δικηγόροι εἶνε ὄντα συζητητικά. Θὰ ἀνελαμβάνομεν νὰ καταπέσωμεν τὸν πρῶτον τῆς Ἑλλάδος πολιτὴν περὶ τοῦ παλαιανημένου τῆς δοξασίας του, παρατάσσοντες ἐπιχειρήματα ἄγοντα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι κοινοβουλευτικὸν πολιτεύμα ἄνευ συζητήσεως, ἐξ ἀγνῆς προθέσεως πάντοτε, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, παραιτούμεθα ὅμως τοῦ ἐγχειρήματος τοῦτου ἐκ τοῦ φόβου μήπως καταλεχθῶμεν μεταξὺ τῶν δικηγόρων ὅπως ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τοὺς ἐννοεῖ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ τετριμμένον «ἐξ οἰκείων τὰ βέλη» φαίνεται ὅτι εἶνε προωρισμένον πάντοτε νὰ ἐφαρμόζῃται.

Ἡ σπουδὴ τῆς καταδικαστικῆς ἀρχῆς Βόλου νὰ προβῇ εἰς ἀνεύρεσιν τῶν πρωτακτιῶν τοῦ συγκροτηθέντος συλλλητηρίου διὰ τὴν

Οἱ φαρμακῆμποροι
Βόλου
καταδίκην τῶν φαρμακῆμπορων ὑπὸ τοῦ ἐκείσε Πλημμελειδικείου καὶ εἰς ἀθροῦν σύλληψιν καὶ ποινικὴν αὐτῶν καταδίωξιν, γενεᾶ πολλὰς ὑπονοίας περὶ φανατισμοῦ τοῦλάχιστον. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑφ' ἑνὸς μόνου τύπου ἐγενώρισαν τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς λαϊκῆς συσκέψεως, εἰς τὰ ἐκλογικὰ τοῦτέστι συλλλητηρία, ὅταν ὁ κυρίαρχος λαὸς... ἀπειλῇ τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ δὲν ἔχει ἄδικον ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς Βόλου νὰ ἀπαγορεύῃ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν τὴν ἐνάσκησιν τοῦ συνταγματικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος.

Ἐν τούτοις τὸ Δικαστήριον θὰ κρίνῃ ἂν οἱ πολιτῆς ἔπαισαν, ἂν ἠθέλησαν εἰς τὸ ὁμοῦσιον τοῦ προσώπου τῶν κ. κ. δικαστῶν ἢ εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν. Ἀλλὰ εἰς τοιαύτας περιστάσεις τὸ οὐσιωδέστερον ἐνδιαφέρον εἶνε ἡ ἐξέτασις τῶν αἰτίων, ἐξ ὧν ἀπορρέει ἡ κολλάσιμος πρᾶξις τῶν πολιτῶν. Εἶνε προσωπικὸν τὸ ἐλαττήριον; Τόσω τὸ χειρότερον διὰ τοὺς ἀσεβήσαντας πρὸς τὴν Δικαιοσύνην. Ἀλλὰ μήπως εἶνε εἰλικρινῆς ἀγανάκτησις τῶν πολιτῶν, οἷτινες τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν ἐθεώρησαν ἐξ ἀφιλοσοφίτου πεισμονῆς ὑπαγορευθεῖσαν καὶ προσβαλοῦσαν τὸ δημόσιον αἴσθημα περὶ δικαίου; Τοῦτο θὰ ἐξετάσῃ ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἱ δύο ἀνωτάτοι ἐπόπται τῆς Δικαιοσύνης.

Ἰδικιτέρως μάλιστα εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν ἐπιβάλλεται ἀπὸ ταύτης περιωπῆς ἐξετάσις, διότι τὸ ζήτημα τῶν φαρμακῆμπορων ἐπιστημόνων ἔλυσεν ἡδὴ ὁ Ἀρειος Πάγος, θεωρήσας τὴν ἐκ μέρους αὐτῶν ἐκτέλεσιν συνταγῶν πταισματοκτικῆν παράβασιν.

Ἡ νομολογία δὲν δεσμεύει βεβαίως τὰ Δικαστήρια καὶ δύναται ταῦτα ν' ἀποφαινῶνται ἀντιθέτως, ὅταν ἀπὸ πεποιθήσεως ἢ ἡτιολογημένης ἔχῃσι διάφορον γνώμη.

Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐξκκριθῇ. Πράκειται περὶ πεποιθήσεως ἢ περὶ αὐθαριεσίας; Καὶ ἡ αὐθαριεσία ὀφείλεται εἰς πλάνην ἢ εἰς παρασκηνία;

Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ μὴ τελείως ἀπογοητευμένοι, σῶζοντες δὲ ἀκόμη τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ βελτίωσις τοῦ τρόπου

Οἱ ἀδιόρθωτοι καθ' ὃν ἀπονέμεται ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶνε ἀδύνατος. Εἰς τούτων, δι' ἐπιστολῆς μακροσκελεστάτης, ζητεῖ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι ἡδὴ, ὅτε τὸ τμήμα τῶν Ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν διηρέθη εἰς δύο, δὲν εἶνε ἀδύνατον καθ' ἐκάστην Δευτέραν, ὅποτε ἐκφωνοῦνται μόνον πτωχεύσεις καὶ αἰτήσεις, νὰ διεξάγῃται προφορικὴ διαδικασία καὶ νὰ ἐκδίδωνται... ἀμέσως αἱ ἀποφάσεις, τοὺλάχιστον ἐπὶ τῶν ἀπλῶν αἰτήσεων περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἢ ἀντικαταστάσεως Εἰσηγητοῦ καὶ τὰ παρόμοια. Τοιοῦτοτρόπως, προσθέτει ἐν ἐπιλόγῳ ὁ γράφων, γίνεται μία ἀπαρχή, ἣτις πιθανόν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ ἄλλων ὑποθέσεων, ἣτοι ἀγωγῶν ἐκ συναλλαγματοκτικῶν, περιπτώσεων κληρονομισμοῦ θεματοῦ ὅρου ἐπακτοῦ ἢ θεματοῦ ἀντεπαγωγῆς ὅρου καὶ ἄλλων. Τοὺς οὕτω σκεπτομένους καὶ τόσον αἰσιοδόξους καὶ μὴ πεισθέντας εἰσέτι τελείως ὅτι ὁ δικαστὴς παρ' ἡμῶν δὲν εἶνε κριτικῆς διαφορῶν ἀλλὰ διεκπεραιωτικῆς διακογραφίων, ἀπεκάλεσαν ἄλλοτε προσφυστάτα ἀδιορθώτους. Μεταξὺ τούτων καταλεκτέος ἀναμφιβόλως καὶ ὁ γράφων πρὸς ἡμᾶς.

Ἐπέπρωτο καὶ πρὸ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἐκπλήξεως νὰ εὐρεθῶμεν. Εἰς ἐκ τῶν βουλευτῶν, ἀδιάφορον ἐκ ποίας ἀφορμῆς ὀρμηθεῖς, παρέ-

Καὶ κατὰ ποιόν! στήσεν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ὅτι ὁ ἔλεγχος ὅν οἱ κατὰ τόπους Εἰσαγγελεῖς ἀσκούσιν ἐπὶ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἐργασίων αὐτῶν, εἶνε ἀπλούστατα τυπικῶς καὶ καθαρῶς ποσοτικῶς. Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος ὁ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ ἔλεγχος εἶνε καὶ ποιοτικῶς. Ὁμνύομεν ὅτι τὴν ἀπάντησιν ταύτην τὴν ἀνεγνώσαμεν ὡς δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ, ἂν δ' ὑποτεθῇ ὅτι ἀληθῶς τοιοῦτό τι ὑπεστήριξεν ὁ κ. Ὑπουργὸς σημαίνει ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν τοιαῦτα ἔλεγεν καὶ ὑπεστήριξεν, ἐλησμόνησεν ὅτι ἐπὶ μίαν ὄλην γενεάν ἐδικηγόρησε πρὸς δὲ καὶ ὅτι, γενόμενος Ὑπουργός, μετ' ἐπίπρωτος τοιοῦτον ἰδιοτήτων ὀπλίσθη, ὥστε τὸ ποσὸν τὸ βλέπει ὡς ποιόν.

Δὲν λέγομεν ὅτι ἡ κοινωνικὴ πληγὴ τῆς μονομαχίας, ἣτις ἐνίοτε, ἔστω καὶ σπανίως, ἀριθμεῖ καὶ θύματα, εἶνε ἐξ ἐκείνων αἰτίνας δύ-

Περὶ τοιολογία νανται νὰ θεραπευθῶσιν εὐχερῶς καὶ διὰ προχείρων νομοθετικῶν μέτρων. Ὑπάρχουν οἱ φρονούντες ὅτι τὸ ἐλαφρὸν τῆς ποινῆς ἐν τῷ ἀδικητικῆς ἐξυβρίσεως ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν αἰτίνας ἐξωθῶσιν εἰς τὴν μονομαχίαν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν οἱ διατεινόμενοι ὅτι τὸ ἐλαφρὸν ἢ βαρὺ τῆς ποινῆς κατὰ τῆς ἐξυβρίσεως ἐν οὐδεμιᾷ ἀπολύτως διατελεῖ σχέσει πρὸς τὴν μονομαχίαν.

Μέχρις ὅτου ὅμως οἱ θεωρητικοὶ συγκατατεθῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀντιφραμάκου, ἔργον φρονήσεως δι' ἡμᾶς τοὺλάχιστον θὰ ἦτο, ἂν ἐλαμβάνετο δραστηκώτερον τι μέτρον καὶ τοιοῦτο βεβαίως θὰ ἦτο ὁ χαρακτηρισμὸς νομοθετικῶς τῆς μονομαχίας ὡς ἀποπειρᾶς ἀναίεσεως κατὰ τὰς 999 περιπτώσεις καθ' ἃς αἱ σφαῖραι ἄνευ προσκόμματος ἀπειλοῦν τὸ στέρωμα καὶ ὡς ἀναίρεσεως κατὰ τὴν μίαν περίπτωσιν τὴν ὑπολειπομένην πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ χίλια, ἣτις συνέπεσε κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα.

Εὐνόητον ὅτι μετὰ τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν δὲν θὰ τεθῶσιν ἐν ἀρχίᾳ καὶ αἱ περὶ συστάσεως ἀρχαὶ τοῦ Ποινικοῦ νόμου, ὅποτε κελοῦνται οἱ διάφοροι ἱππόται εἰς σύνταξιν πρωτοκόλων.

Αὐτὰ θὰ ἐπετρέπετο νὰ σκέπτηται ὁ ἔγων τὴν γνώμην ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐξκολλουθεῖ λειτουργοῦσα ἐν Ἑλλάδι καὶ παρακολουθοῦσα τὴν κίνησιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας.

ΣΥΚΑ ΤΑ ΣΥΚΑ

Ὁ Θεσμός τῶν ἐμισθῶν παρέδρων.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
Ἐλεγεν ἡμῖν πρὸ ἡμερῶν ἐμισθος πάρεδρος ἐκ τῶν καλλίστων ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, ὅτι κατὰ ἕνα προηγουμένον διαγωνισμόν, καθ' ὃν πρὸς γενικὴν κατάπληξιν εἶχεν ἀποτύχη, εἶχε βαθμολογηθῆ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς μὲν καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ 14 ἢ 15, ὑπὸ τοῦ ἑτέρου δὲ μετὰ 2. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὴν διάσκεψιν τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκδοσὴν τῶν ἀποτελεσμάτων διεμαρτυρήθη ἐντονώτατα ὁ πρῶτος καθηγητῆς, διέρρηξε κατὰ τὸ λεγόμενον τὰ ἱμάτιά του, ἠρώτα τίς ἐτόλμησε νὰ βαθμολογήσῃ μετὰ 2, καὶ ἠπέλει ὅτι δὲν θὰ ὑπογράψῃ τὸ πρακτικὸν κατόπιν τοιαύτης ἀσυνειδήτου βαθμολογίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῶν βαθμῶν ἄλλου διαγωνισθέντος εὐρέθη νὰ ἔχη οὗτος λάβῃ βαθμοὺς ὑπὸ μὲν τοῦ πρῶτου ὀργισμένου καθηγητοῦ 0 ὑπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου 15. Ἦτο σειρὰ πλεόν νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ διαρρήξῃ τὰ ἱμάτια τοῦ ὀστεροῦ τῶν κ. κ. καθηγητῶν καὶ ἠρώτησεν ἐντονώτατα καὶ οὐτως, ποῖος ἐδαθμολόγησε μετὰ 0; Καὶ ἡ ἀπάντησις: **Ἐγὼ, κύριε, καὶ ἔχω τὸ θάρρος νὰ τὸ εἶπω, ἐπραξα δὲ τοῦτο διαβλέπων τοὺς σκοποὺς ὑμῶν, οὓς**

ἠθέλησα νὰ ἐξουδετερώσω, λέγω τοῦτο μετὰ τοῦ θάρρους, τὸ ὅποτον δὲν ἔχει ὁ βαθμολογῆσας τὸν ἕτερον διαγωνισθέντα μετὰ 2».

Δύναται νὰ ὦσι καὶ ἀπλῶς ἀνεκταὶ τοιαῦται διαδόσεις εἰς βάρος ἀνωτάτων τῆς Πολιτείας προσώπων καὶ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν σπουδαιοτάτων τῆς Πολιτείας λειτουργῶν: Εἶνε καὶ ἀπλῶς ἀνεκτὸν νὰ καλύπτονται αὐταὶ ὑπὸ τοῦ νόμου; Καὶ καλύπτονται, διότι τὸ Ἐκτελεστικὸν Διάταγμα λέγει ρητῶς: **«Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας ταύτης τὰ δελτία καταστρέφονται».** Ἐπανελάβομεν τὴν ρήτραν ταύτην, ἵνα τονίσωμεν αὐτήν, ὡς προῖδν ἡ ἐσχάτης μωρίας ἢ ἐντελοῦς καὶ προβεβουλευμένης ἀσυνειδησίας, ἐκεῖ, ὅπου, ἐπαναλέγομεν, πρόκειται περὶ τῶν ἱερωτάτων καὶ τιμαλφεστάτων τῆς Κοινωνίας. Φρονοῦμεν δὲ, ὅτι καὶ ἡ Πολιτεία καὶ οἱ χρηματίσαντες μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ αὐτοὶ οἱ εὐεργετηθέντες καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ρήτρας ταύτης ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ δικαιολογήσῃσιν αὐτήν. Διότι δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι δὲν ἠκούσαμεν ἐνός, μὴ φρονούντος, ὅτι ἐπιβάλλεται ἀμέσως ἡ ἐξάλειψις τῆς, ὡς δημοσίου στίγματος.

Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἐπιτυχία ἐνός μετὰ 15 καὶ ἐν 14, τοὺς ἀνωτάτους δηλαδὴ βαθμοὺς, ἐνῶ οὗτος μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀπέτυχεν; Ὁ θεσμὸς εἶνε ἀξιοκατάκριτος ἢ ἡ ἐφαρμογὴ του; Πάντως καὶ προφανῶς τὸ ἕτερον συμβαίνει ἢ ἀμφοτέρα καθ' ἡμᾶς. Τὸ ἀδικαιολόγητον μένει ἐν πάσῃ περιπτώσει.

Εἶνε ἀνάξις καὶ τοῦ ὀνόματος «**Θεσμός**», ὁ μὴ ἐξασφαλίζων τοὺλάχιστον εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ν' ἀπαιτήσῃ εὐθύνας. Ἐκ τούναντιοῦ δὲ ἀφίονται ὀρθάνοιτοι αἱ θύραι εἰς τὰς διαδόσεις καὶ ἀσυνειδητοῦσιν τὰς καχυποψίας, ἀκούει δὲ πᾶς τις, τὸν Α ὑποστηρίζει ὁ Β, τὸν Γ ὁ Δ, τὸν Ε ὁ Ζ καὶ οὕτω καθέξῃς, βεβαιούται δὲ π. χ. ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς προσεκήρυξε ταχέως νέον διαγωνισμόν, διότι, πρὸς γενικὴν ἀπορίαν, ἀπέτυχεν ὁ εἰς καὶ μόνος, ὃν καὶ αὐτὸς ὑπεστήριξε. Καὶ ὁ ἀποτυχὼν ἐκεῖνος—δικαίως ἢ ἀδίκως—βεβαίως καὶ κατὰ τὸν μὴ ἀπαγορευόμενον τοῦτο νόμον θὰ γείνη δεκτὸς εἰς τὸν μετ' ὀλίγον νέον διαγωνισμόν.

Ἄλλο τοῦτο ἄτοπον τοῦ περιφήμου θεσμοῦ. Ὁ ἀποτυχὼν εἶνε δεκτὸς εἰς τὸν νέον διαγωνισμόν καὶ ἂν μετὰ ἕνα μῆνα προκηρυχθῇ οὗτος. Καὶ ἀκούετε περὶ τῶν διαγωνιζομένων, τετράκις, πεντάκις, ἐξάκις, ἐπτάκις, ὀκτάκις διαγωνισθεῖς. Ἐλέχθη, τὸ καθ' ἡμᾶς ἀπίστευτον, ὅτι ἠκούσθη καὶ τὸ ἀχαρκτηριστικόν, περὶ ἐνός ἐπιτυχόντος κατὰ τὸν ὀγδοὸν διαγωνισμόν του: **«Βρῆ ἀδεσφῆ, τοῦ ἔχον μετὰ 800 δραχμᾶς ἐξέταστρο!!!»**

Ὁ ἐπιμέμων νικᾷ, λέγουσιν, εἶνε δὲ γνωστότατον, βεβαιούται δὲ ὑπὸ τῶν παρακολουθούτων τοὺς διαγωνισμοὺς, ὅτι οἱ ἐπιμέμοντες πάντως καταλαμβάνουσι μίαν θέσιν εἰς τὴν σειρὰν μετὰ τοὺς προστατευομένους. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς δύναται τις νὰ καταστῇ ἐγκρατῆς πέντε κλάδων τοῦ Δικαίου, ἐνῶ μέχρι πρὸ μηνῶν ἀπεδείχθη δις καὶ τρίς καὶ τετράκις μὴ ἐγκρατῆς. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς θὰ παραμείνῃ ἐπιστήμων φιλόπονος καὶ ἐπιμελής, δικαστῆς ψυχραῖμος καὶ μεμετρημένος καὶ δίκαιος, ἀνθρωπος ὑγιῆς καὶ φιλαλλοῦς ὁ ἐπὶ πέντε καὶ ἕξ καὶ ἐπτά ἔτη ἐκλύων τὰ νευρά του ἐκ τῶν ἀγωνιῶν, καταπονῶν τὴν διάνοιαν του ὑπὸ τῆς μονοτονῶν μελέτης καὶ τῶν ὄνειροπολημάτων, ἐξαγριῶν τὴν ψυχὴν του ἐκ τῶν ἀδικημάτων, ἐκτὸς ἐὰν ἔχη ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν, ἣν δὲν θέλομεν καὶ δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρίσωμεν. Ἐάν μάλιστα ἡδίκητο, ἀκόμη χειρότερον καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς, εἶνε οὗτος ὡς καλεῖται ἐπὶ τέλος νὰ προστατεύσῃ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ δικαιώματα. Ὁ κανὼν πάντως ἔσται ὅτι μετὰ τὸν τῆς ἀνακουφίσεως στεναγμὸν ἢ θὰ κλείσῃ πλέον—δῶξα τῷ Θεῷ!—τὰ βιβλία ὀριστικῶς, ἢ θὰ χορεύουν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὰ ἐν αὐτοῖς γράμματα.

Καὶ ὅμως ὑπάρχει μία λογικὴ καὶ δυνάται τις νὰ εἶπῃ σώζουσα τὰ πάντα ἐκ τῶν ὑστέρων διατάξεις. «Πρωτοδικῆς διορίζεται ὁ διατελέσας ἐπὶ ἕντος ὡς ἐμισθος πάρεδρος καὶ μετὰ προηγουμένην κατὰ πλειοψηφίαν γνωμοδότησιν ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἀρμοδίου Ἐφετείου», λέγει ὁ νόμος, ΒΧΝΣΤ'. Ἴδου σοφὴ τῆ ὄντι καὶ σκοπιμωτάτη διάταξις. Ὡς ἐφρόνει ὅμως ὁ ἀφελῆς Νομοθέτης. Διότι,

καθ' ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, οὔτε εἰς ποτε εὐρέθη ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων ἀνίκανος νὰ διορισθῆ πρωτοδικίας. Καθ' ὅσον ἡμεῖς ἀντιλαμβάνομεθα, οὔτε εἰς παρ' ἡμῖν ὑπάρχει, ὅστις καὶ νὰ φαντασθῆ, ὅτι εἶνε καὶ πιθανὸν ἔστω νὰ μὴ τύχη τις προτάσεως τῆς **δλοσηφίας** τοῦ ἀρμόδιου Ἐφετείου.

Οὕτως ἔχουσι παρ' ἡμῖν οἱ νόμοι καὶ οὕτως ἐφαρμόζονται.

«Αἱ ἐξετάσεις εἰσὶν ἰδίως πρακτικαί... ὥστε νὰ ἐκτιμᾶται ἰδίως ἡ ἰκανότης τοῦ υποψηφίου πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν νόμων», λέγει τὸ Διάταγμα. Ἀλλὰ, πρῶτον, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ὦσι τοιαῦτα αἱ ἐξετάσεις, ὅταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς—τὸ σημαντικότατον ὡς βεβαίως—συχνὰ διορίζεται καθηγητῆς, ὅστις οὐδέποτε ὑπῆρξε πρακτικὸς, ὅστις οὐδέποτε καὶ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἠσχολήθη περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου; Καὶ εἶνε γνωστότατον ὅτι αἱ ἐξετάσεις δὲν εἶνε μὲν καὶ θεωρητικαὶ ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δὲν εἶνε πρακτικαί. Ἐρωτῶνται εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν οἱ υποψήφιοι περὶ τινος ὀρισμοῦ, ὃν δέον νὰ ἀπαγγείλωσι ὀρισμέναις λέξεσι, περὶ πλείοτέρων δὲ ἢ ὀλιγωτέρων λεπτομερειῶν καὶ περιπτώσεων καὶ υποδιακρισεων θεσμοῦ τινος, ἀναλόγως τῆς εὐνοίας δι' ἧς περιβάλλονται—καὶ τοῦτο καλεῖται διαγωνισμὸς ἐμμίσθων παρέδρων δικαστῶν.

Ἀλλὰ, δεύτερον, διατὶ νὰ μὴ ὦσι καὶ θεωρητικαὶ αἱ ἐξετάσεις; Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ἔχη ὁ δικαστὴς εὐρὺ πνεῦμα καὶ μὲν εὐρεῖαι, ἰκανότητα φυσικὴν καὶ ἐπίκτητον εἰς τὸ ἀνέρχεσθαι ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου ὀρίζοντος τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ διανοεῖσθαι ἐν γένει, εἰς τὸ φιλοσοφεῖν καὶ συνάγειν γενικὰ συμπεράσματα ἐκ τῶν συγκεκριμένων περιστάσεων τοῦ ἀτομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, εἰς τὸ ἐρμηνεύειν τοὺς νόμους καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων ἀπὸ περιωπῆς; Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ἔχη ὁ δικαστὴς εὐρεῖαι καὶ ὅσον ἔνεστι βθεῖαι ἐγκυκλοπαιδικὴν μὲν ὀρμῶσιν; Ὅχι, λέγει ὁ Ἕλληνας νομοθέτης!

Οὕτως ἔχει ὁ θεσμὸς τῶν ἐμμίσθων παρέδρων καὶ οὕτως ἐφαρμόζεται. Ἀναμφιβόλως δὲ δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἐπιχειρημα ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ ἀπαριθμησὶς ὀνομάτων δικαστῶν ἐξ αὐτοῦ προερχομένων καὶ ἐπαξίως τὴν θέσιν αὐτῶν κατεχόντων. Διότι καὶ ἡ τύχη πανταχοῦ ἔχει τὸ μερίδιόν τῆς καὶ οἱ ἰκανοὶ εἶχον τὰς ὑποστηρίξεις τῶν καὶ οὐδὲ ἔχον ἐντροπῆς εἶχον τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἐτολμήσαμεν καὶ δὲν τολμῶμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν καὶ ἰκανότεροι ἴσως ἀπέτυχον καὶ σχετικῆς ὅτι εἶνε ἡ ἰκανότης αὐτῶν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει. Καὶ ἐπὶ τοῦτοις ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτοὶ πρῶτοι ἀναγκατοῦσι, διότι ἔχουσι συνάδελφον ἐκεῖνον, ὅστις ὡς ἐμμίσθος παρέδρος, ἐκτελῶν χρέη ἀντεισαγγελέως, εἶχε προτείνῃ, νὰ μὴ γείνη κατὰ τινος κατηγορία, διότι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἀνακρίσεως προέκυπτεν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶχε συμπληρώσει τὸ 70ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του! Καὶ ἡ πρότασις μὲν ἐκεῖνη ἀπεσοβήθη τῇ ἐγκαίρῳ ἀντιλήψει καὶ παρεμβάσει τοῦ γραμματέως τοῦ Πρωτοδικείου, ἀλλ' ἀλλὰ τοιαῦτα τερατογενήματα τοῦ λειτουργοῦ ἐκεῖνου τῆς Θέμιδος εἶδον ἐνδόξως τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ ἔμως ἐπ' ἐλάχιστον ἐδίστασε τὸ ἀρμόδιον Ἐφετεῖον νὰ προτείνῃ τὸν διορισμὸν του ὡς πρωτοδικίου. Ἀλλὰ καὶ πρὸ μικροῦ ἐπιτυχῶν ἄλλος ὄριζεν ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τριακονθήμερον τὴν πρὸς ἔφσειν προθεσμίαν τῶν περὶ ἀποδείξεως παρεπιπτουσῶν ἀποφάσεων, ἀδιστακτικῶς δὲ ἀπεραιετο ὅτι, ἐνῶ ὁ ἔνοχος ἀνακρίσεως τιμωρεῖται μὲν δεσμὰ 15 μῆρας 20 ἑτῶν, ὁ κηρυχθεὶς ἔνοχος ἀποπέρας ἀνακρίσεως δὲν ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ τιμωρηθῆ μὲν δεσμὰ 16 ἑτῶν καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ἐν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, «σκέφθητι καλῶς, διότι θεωρητικῶς τὰ εἶπες καλὰ, δὲν τιμωρεῖται μὲν 17 ἑτῶν δεσμὰ;» «Ὅχι,» ἀπήντα ὁ μετ' ὀλίγον δικαστῆς.

Παρακαλοῦμεν πάντα νὰ μὴ ὑπολάβῃ καὶ μάλιστα νὰ μὴ πεισθῆ, ὅτι ζητοῦμεν τὸ ἀπόλυτον. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν λησμονοῦμεν τὴν πεζότητά καὶ πενήχρητῆ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ Γυμνασίῳ. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν λησμονοῦμεν τὸ ἔλως μάταιον καὶ ἐντέλως ἀκαρπὸν τῆς Πανεπιστημιακῆς λεγομένης διδασκαλίας. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν πειθόμεθα, ὅτι μετὰ τῶν δικηγόρων δὲν ὑπάρχουσι τόσοι ἰκανοὶ διὰ τὴν θέσιν τοῦ δικαστοῦ,

ὥστε ἔλοι οἱ δικασταὶ νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ ὕψος τῆς θέσεώς των.

Καὶ θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἐξετάσεις πρῶτον θεωρητικὰς, γραπτὰς, ἐπὶ γενικοῦ τινος θέματος, βαθμολογουμένων τῶν ὀρθογραφικῶν, τῶν ἀσυναξιών, τῶν ἀσυναρτησιῶν, τῶν ἀκυρολεξιῶν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῦτοις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς συνεπειᾶς τοῦ λόγου, διαγιγνωσκόμενου τοῦ νοῦ καὶ τῆς μορφώσεως τῶν διαγωνιζομένων. Οἱ ἀποτυχάνοντες εἰς τὰς θεωρητικὰς ἐξετάσεις νὰ μὴ γίνωνται πλέον δεκτοὶ εἰς διαγωνισμὸν (μῆτε βέβαια εἰς τὰς πρακτικὰς) διότι ἀναντιρρήτως εἰς ἡλικίαν πλέον τῶν 30 ἑτῶν οὔτε νοῦς οὔτε μὲν ὀρμῶσιν γενικῆ κτᾶται. Δεύτερον θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἐξετάσεις πρακτικὰς, γραπτὰς καὶ ταύτας, ἀλλὰ πράγματι πρακτικὰς, δηλαδὴ ἐπὶ δικογραφικῶν ἐκ τοῦ Πρωτοδικείου καὶ Ἐφετείου καὶ τῆς Εἰσαγγελίας τῶν Πρωτοδικῶν καὶ Ἐφετῶν λαμβανόμενων δηλαδὴ νὰ συντάξωσιν ἀποφάσεις, προτάσεις, βουλεύματα. Οἱ ἀποτυχάνοντες εἰς ταύτας θὰ ἐκρίνοντο ἂν θὰ ἐδικαιοῦντο νὰ διαγωνισθῶσι καὶ πάλιν, ἀλλ' ὁ καὶ τὸ δεύτερον ἀποτυχάνων, νομίζομεν δὲν εἶνε καιρὸν πλέον νὰ καταρτισθῆ διὰ δικαστήν. Μετὰ τοῦτο θὰ ἠθέλομεν τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις, οὐχὶ πλέον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἀλλὰ διὰ τὴν σειρὰν τῶν διαγωνισθέντων καὶ ἐπιτυχόντων, ἐπὶ πλείον δὲ ἐκ τῆς εὐχερείας τοῦ λόγου, τῆς ταχείας ἀντιλήψεως, τῆς παρατηρητικότητος, τῆς ἰσχύος τῆς κρίσεως, τῆς εὐρυτέρως μορφώσεως νὰ συνιστῶνται οἱ καταλληλότεροι διὰ τὰς θέσεις τῶν Εἰσαγγελέων καὶ τῆν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀνακριτοῦ. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ καταρτίσωμεν νόμους καὶ Διατάγματα, ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι εἶνε εὐχερέστατον νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ἀμεροληψία καὶ νὰ παρακωλυθῆ πᾶσα νόθευσις.

Ἄλλ' ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα, ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἰθύνοντας τὸν δόμορον τοῦτον τόπον, νὰ κατανοήσωσιν, ὅτι πρέπει τέλος πάντων νὰ ἐλαττωσῶσι τοὺς ἀργομίσθους καὶ νὰ διπλασιάσωσι—τοῦλάχιστον—τοὺς μισθοὺς τῶν δικαστῶν. Τὸ ἀμετάθετον, ὅταν ἂν ἔχη σημασίαν, εἶνε δευτεροῦν. Ὅταν ὁ μισθὸς δοθῆ ἀνάλογος πρὸς τὴν θέσιν καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις αὐτῆς, ἀναμφιβόλως θὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν κοινότητα οἱ κρᾶτιστοι, θὰ ἔχουσι δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τέλους καὶ τὸ κάτω τῆς γραφῆς τὰ μέσα των καὶ θὰ προτιμῶνται ἀσφαλῶς.

Ἐγράψαμεν τὰ ἀνωτέρω ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς κ.κ. Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἐπιζητοῦντες τὴν τιμὴν, νὰ ταχθῶμεν ὑπὸ τῆν σελαγίζουσαν σημαίαν, ἣν τόσον εὐθαρσῶς μόλις πρὸ ἡμερῶν ἀνύψωσαν. Ὡς δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ἐτολμήσαμεν, νὰ γράψωμεν, δὲν πιστεύομεν, ὅτι ἀνύψωσαν αὐτὴν ὡς ὁ Φαρισαῖος, προβάλλοντες ὡς ἀναμάρτητοι. Ἄλλ' εἰς τὸ μέλλον θὰ ὦσιν ἀδικαιολόγοι, τοιαύτην σημαίαν ὑψώσαντες. Εἶνε ἀρκεταὶ, ρηταί, σαφεῖς καὶ θὰ ἦσαν σωτήρια αἱ νεκραὶ διατάξεις τῶν νόμων περὶ προτάσεων, ἐκθέσεων, ἐπιθεωρήσεων, πειθαρχικῶν ποινῶν κλπ. Ἴδωμεν...

Εὐθρότιος Κουλουμπάκης

ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΝ ΤΡΙΠΟΛΕΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Πρωτοδικεῖον Τριπόλεως

Ἄν, κατὰ τὸ 1907, ἡ δικαστικὴ ὀλκᾶς, τοῦ ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ Κράτους, Πρωτοδικείου Τριπόλεως—παρ' ὅλον τὸ φορτίον τῶν παλαιῶν ποινικῶν ὑποθέσεων, καὶ τὰς ὑφ' αὐτοῦ ἐκλογῶν (δημοτικῶν καὶ βουλευτικῶν διὰ μίαν ἑδραν)—, κατῴρθωσε νὰ προσεγγίσῃ πως, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαστικῆς ἐνημερότητος, διὰ τῶν ἴσων περιπέου πρὸς τὰς περυσινὰς 14,151 Πολιτικῶν καὶ Ποινικῶν ἀποφάσεων του καὶ Βουλευμάτων, τοῦτο, ἄς θεωρηθῆ τιμὴ διὰ τὸ ἐξ 7 δικαστῶν καὶ δύο ἀνακριτῶν φιλότιμον προσωπικὸν τοῦ Πρωτοδικείου καὶ τὸν Πρόεδρον κ. Ἄντ. Ζηλήμονα, ἐκ τῶν νέων Ἑλλήνων λειτουργῶν, τῶν τιμῶντων ἐξαιρετικῶς τὴν πατρίδα των.

Ἄς ἀποτελέσῃ, οὐχ ἤττον, αὐτὸ τοῦτο καὶ λόγον εὐέλπιδος προσδοκίας

κατὰ τὸ 1908, ἤδη ὁπότε καὶ δύο παρῆδροι, ὧν εἰς μὲ καθήκοντα Ἀντεισαγγελέως, προσετέθησαν, ὅτι θὰ ἐπιδιωχθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐνδεικνύμενα μέτρα, ὥστε ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Εἰσαγγελέως κ. Ἄλφ. Κουρῆ, Εἰσαγγελία Τριπόλεως ν' ἀπαλλαγῆ, τοῦ ἀπὸ τὸ παρελθὸν κληροδοτηθέντος κονιοβριθοῦς φόρτου μικροῦποθέσεων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅστις τόσον συντείνει εἰς τὸ νὰ προσκόπη ἢ λοιπῇ ἐνήμερος τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης ἀπονομή,—καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου, 10,000 δολαὶ ὄριμοι ποινικαὶ ὑποθέσεις μκαταίως ἀναμένουσι τὴν ὀριστικὴν ἐκδικασίαν των, καὶ δὴ ὑπὸ τὸ πᾶσαν ἐργασίαν παραλῶν σύστημα τῶν ἀδιακόπων λειπομαρτυριῶν.

Τὸ 1908 κατὰ ἄλλα εὐρίσκει καὶ πάλιν ἐν νάρκῃ ἀπὸ μακροῦ τὸν Δικηγορικὸν Σύλλογον καὶ τὴν Θέμιδα ἐδῶ φερέοικον, μκαταίως ἀναμένουσαν νὰ στεγασθῆ εἰς τὸ ὑπὸ διαγωνισμὸν ἀπὸ πολλοῦ δικαστικῶν μέγρον, ὅπερ ἐπιβάλλουσιν, ὅχι πλέον λόγοι γούτρου τῆς Δικαιοσύνης, ἀλλ' ἐπειγουσῆς ἀνάγκης μεταβολῆς τῶν οἰκτρῶν ὑπὸ ἔσφιν κτιρίων ὄρων, ὑφ' οὗς θεμιστεύουν δικασταὶ καὶ 70 δικηγόροι. Ὡς πρὸς τὰς ἐν εἴδει φυλακῶν σπηλαιώδεις τρώγλας ἐδῶ, ἐπίσης δι' ὧν ἡ Θέμις ἀσχεῖ τὴν σωφρονιστικὴν ἀποστολὴν τῆς, δὲν λέγομεν τίποτε.

Πολιτικὰ ἀποφάσεις. Εἰς 1870, ἐξ ὧν 521 ἐρήμην, ἀνήλθον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ ἀποφάσεις τοῦ Πρωτοδικείου Τριπόλεως. Ἀπέναντι 1800 ἀποφάσεων τοῦ 1906,—καὶ ὑπερδισχιλίων ἐτησίως κατὰ τὴν παρελθούσαν δεκαετίαν. Ἡ ἔλλειψις ἐκκεμῶν ὑποθέσεων συνεπῆγαγε τὸ εὐχάριστον, νὰ ἐκδικάζωνται ἤδη, ὑποθέσεις τοῦ 1908.

Ποινικὰ ἀποφάσεις καὶ βουλεύματα: Ποινικὰ ἀποφάσεις κατὰ τὸ 1907 ἐξεδόθησαν 9,597, ὑπολειφθεῖσαι ὡς ἐκ τῶν ἐκλογῶν τῶν τοῦ 1906 ἀνελθουσῶν εἰς 11,040. Ἀντιθέτως βουλεύματα ἐξεδόθησαν 2,684 τὸ 1907, ἔναντι: 1564 τοῦ 1906.

Μηνύσεις: Σταθερὰ παρατηρεῖται ἡ ἐλάττωσις κατὰ 700 περίπου ἐτησίως τῶν μηνύσεων, ἀνελθουσῶν τὸ 1907 εἰς 6,532 (μὴ ὑπολογιζομένων 644 ὡς ἀφωρωσῶν δασικὰ), ἔναντι 7,129 τοῦ 1906 καὶ 7,833 τοῦ 1905.

Ὁ ἀριθμὸς ἐν τοῦτοις τῶν ἀπαλλακτικῶν βουλευμάτων ἐνισχύει τὴν γνώμην τῶν φρονούντων ὅτι μικρὸν τέλος ἐπὶ τῶν μηνύσεων θὰ τὰς περιστέλλε ἐπ' ὀφελείᾳ τῆς Δικαιοσύνης. Πάντως ἄς ἐπαναληφθῆ ἀπὸ τῶν σπηλῶν τούτων παρὰ πᾶσαν θεωρίαν, ὅτι τοιοῦτον ἔσοδον θὰ εἶχε δικαιότερον καὶ κοινωνικότερον τὴν βᾶσιν ἀπὸ τὴν τοῦ φόρου ἐπιτηδεύματος τοῦ ὑπαλλήλου-δικηγόρου.

Φυγόποινοι: Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων καὶ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας διὰ τοῦ νέου ἀστυνομικοῦ καθεστώτος ἐν τῷ Νομῷ Ἀρχαδίας,—εἰς τὰ βιβλία τῆς Εἰσαγγελίας φέρονται 1689 φυγόποινοι συλληθέντες ἢ προσελθόντες κατὰ τὸ 1907, ἐπελθούσης σχεδὸν πλήρους ἐκκαθάρσεως τοῦ τόπου ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ καὶ οὐχὶ ἐν Ἀμερικῇ φυγοποινοῦς, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ κατὰ τὸ 1906 συλληθέντες ἢ προσελθόντες ἀνήλθον εἰς 1906.

Εἰρηνοδικεῖον Βορ. Πλευρᾶς Τριπόλεως

Εἰς 1848 ἀνήλθον αἱ ἀποφάσεις τοῦ Εἰρηνοδικείου τούτου κατὰ τὸ 1907 ἔναντι 4117 τοῦ 1906. Ἐκκεμῆς εἰς τὰ πινάκια μέχρι σήμερον εὐρίσκονται δυστυχῶς περὶ τὰς 750, διδουσαι εὐκαιρίαν εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν Εἰρηνοδικειακῶν παρέδρων, σὺν τῇ τοῦ κ. Εἰρηνοδίκου.

Νότιον Εἰρηνοδικεῖον: Τὸ Εἰρηνοδικεῖον τοῦτο,—ἀμφιβόλου χρησιμότητος, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον δὲν συγχωνεύονται Εἰρηνοδικεῖα γειτονικῶν δήμων (ὑπερ μέτρον λίαν θὰ συντείνει εἰς ἀπονομὴν Δικαιοσύνης μᾶλλον ἀνεπηρέαστου τῆς τῶν χωρίων)—ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ 530 ἀποφάσεις ἀπέναντι 292 τοῦ 1906.

Πταισματοδικεῖον Τριπόλεως

4,111 ἀποφάσεις ὑπὸ τὸ νέον ἀστυνομικὸν καθεστῶς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ κατὰ τὸ 1907 τὸ Πταισματοδικεῖον, ἔναντι 2,601 τοῦ 1906. Τέλη καὶ πρόστιμα ὑπὲρ τοῦ Ἐκμιστοῦ εἰσπραχθήσαν δρχ. 22,460 ἔναντι 26,731 κατὰ τὸ 1906. Ἡ ἐπὶ ἔλασσον διαφορά τῶν εἰσπραχθέντων προστίμων ἐν σχέσει μὲ τὸ 1906, παρ' ὅλον τὸν διπλασιασμὸν τῶν ἀποφάσεων, δεικνύει τὸ ἀτυχὲς τῆς ἀθροῦς εἰσαγωγῆς τῶν πολιτῶν, δι' ἀσυστάτους πταισματικὰς παραβάσεις.

Ἐν Τριπόλει, 5 Φεβρουαρίου 1908.
Κ. Γ. ΒΑΡΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
Δικηγόρος.

Ἄριθ. 4417.

Ἀποδεικτικὸν

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν πέμπτην Φεβρουαρίου τοῦ 1908 ἐναχριστοῦ ὀγδοῦ εἰς τοὺς ἡμέραν Τρίτην καὶ ὄραν 5 Μ. Μ. ὁ ὑποαινόμενος δικαστικὸς κλητῆρ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν Παρασκευᾶς Κωνσταντινίδης, τῇ παραγγελίᾳ τοῦ δικηγόρου Χρ. Αἰλιανῶν πληρεξούσιου τοῦ ἐνάγοντος Γεωργίου Δ. Ματθοπούλου, κατοικοῦ Ἀθηνῶν, μετέβην καὶ ἐπέδωκα πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, διὰ τὸν Παναγιώτην Γ. Βασιλοπούλου, κατοικῶν Ἀθηνῶν καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς, τὴν ἀπὸ 3ης Φεβρουαρίου 1908 ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος, ἐχούσαν οὕτω. «Ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν. Ἀγωγῇ Γεωργίου Δ. Ματθοπούλου, κατοικοῦ Ἀθηνῶν. Κατὰ Παναγιώτου Γ. Βασιλοπούλου, κατοικοῦ Ἀθηνῶν καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς. Παρὰ τοῦ Γεωργίου Β. Βασιλοπούλου ἐξεδόθη ἐν Πειραιεὶ τὴν 30 Μαρτίου 1902 καὶ ἐκ δρχ. μὲν τριακοσίων ἐξήκοντα (360) συναλλαγματικῆ, πληρωτέα τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1902 καὶ εἰς τὸ ἐνταῦθα κατάστημα τῶν Ἀκροῦ καὶ Μαλικοπούλου, ταύτην ἀπεδέξατο ὁ ἀντίδικος ὅπως πληρωθῆ τὴν 1 Ἀπριλίου 1903 ὑποσχεθεὶς ἅμα καὶ τὴν πληρωμὴν τοκοῦ ὑπερμεμερίας 12 ο)ο ἐτησίως μεθ' ὃ ῥηθεῖσα συναλλαγματικῆ, διὰ τακτικῆς τοῦ ἐκδότου τῆς ὀπισθογραφῆσεως, μετεβιδάσθη εἰς τὴν ἐμὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα, ἀλλὰ καίτοι πρὸ πολλοῦ λήξασα, δὲν μοι ἐπληρώθη εἰστί.

Ἐπειδὴ ὁ ἀντίδικος ἀποδέκτης, ὧν τῆς ἄνω συναλλαγματικῆς, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς καὶ τῶν τῆς ὑπερμεμερίας τόκων καὶ διὰ προσωπικῆς τοῦ κρατήσεως, καθ' ὅσον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἤτο ἔμπορος μετερχόμενος ἐνταῦθα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰγθυοπόλου, ὡς ἀγοράζων καὶ μεταπωλῶν ἐπὶ κέρδη ἰγθῶς.

Διὰ ταῦτα καὶ ὅσα προσέθεω.

Καλῶν ἐμπροθέσωμαι πρὸς συζήτησιν τὸν ἀντίδικον.

Ἐξαιτούμαι. Νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παρούσα, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ ὑποχρεωθῆ ὁ ἀντίδικος διὰ τὰς ἐν τῷ ἱστορικῷ αἰτίας ὅπως μοι πληρωθῆ δρχ. μὲν τριακοσίων ἐξήκοντα (360) ἐντόκως 12 ο)ο ἐτησίως ἀπὸ τῆς 2ας Ἀπριλίου 1903 ἄχρι ἐξοφλήσεως. Ν' ἀπαγγελθῆ κατ' αὐτοῦ προσωπικῆς κρατήσεως κηρυσσομένης τῆς ἀποφάσεως προσωρινῶς ἐκτελεστέης καὶ Νὰ καταδικασθῆ εἰς τὰ ἔξοδα καὶ τέλη.

Ἀρμόδιος δικαστικὸς κλητῆρ ἐπιδότω νομίμως τὴν παρούσαν διὰ τὸν ἀντίδικον, πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, δημοσιεύων ἅμα ταύτην καὶ διὰ μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφημεριδῶν.

Ἀθῆναι τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1908.
Ὁ πληρεξ. δικηγόρος
Χρ. Μ. Αἰλιανὸς

Ὁ λαβὼν Εἰσαγγελεὺς Ὁ δικ. κλητῆρ
Κ. Δ. Τόζλος Π. Κωνσταντινίδης

ΠΕΡΙΑΗΨΙΣ

Ὁ Κωνσταντῖνος Λύσσαρης κάτοικος Ἀθηνῶν προσωρινῶς διαμένων ἐν Αἰγίῳ, διὰ τῆς ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου 1908 ἀναφορᾶς του πρὸς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν, ἠτήσατο ἵνα τῷ ἐπιτραπῆ ἡ ἐγείσει τῆς προσήκουσας ἀγωγῆς περὶ διαζεύξεως ἀπὸ τῆς συζύγου του Μαρίας Κωνστ. Λύσσαρη κατοικοῦ Ἀθηνῶν τὸ γένος Σαλοῦστρου ἢ Παυλίδου ἢ Παυλάκη καὶ διαλύσεως τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένου γάμου τὸ δὲ εἰρημένον Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 110 τῆς 16ης Ἰανουαρίου 1908 ἀποφάσεώς του ἐδέξατο τὴν αἴτησιν καὶ διέταξε τὴν δημοσίευσιν καὶ τοιχοκάλησιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 677 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἰανουαρίου 1908
Ὁ πληρεξούσιος δικηγ. τοῦ Κ. Λύσσαρη
Νικ. Γ. Λάφης

Περὶ ἐλήψεως

τῆς ὑπ' ἀριθ. 7195 τοῦ 1907 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, δι' ἧς κηρύσσεται διαλελυμένος ὁ μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος Χαραλάμπους Ἡλία Παπαηλιού ἢ Ἀθανασοπούλου κατοικοῦ Ἀθηνῶν, καὶ τῆς ἐναγομένης Θεοδώρας συζύγου του, τὸ γένος Ἀντωνίου Καραμπέλα, κατοικοῦ ἐπίσης, ὑφιστάμενος γάμος.—Ἀκριβῆς περίληψις.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1908.
Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος
Γεώργιος Σπ. Βλάχος